

Demonen

Een sprookje of werkelijkheid?

Occulte krachten, bestaan die werkelijk? Jan Huitema weet het zeker: het bovennatuurlijke is geen fantasie. „Als je je ermee inlaat, ontdek je snel genoeg dat het geen hersenschim is.” Hij schreef er een boek over: *Was er maar niets tussen hemel en aarde*.
Door Tjerk de Reus.

Het bovennatuurlijke zingt rond. Op tv, in de krant, op internet. Van oosterse origine of van heidense snit - het blijkt mensen te prikkelen en te intrigeren. Vorig jaar werd de veertienjarige Dirk Post op Urk vermoord met 47 messteken. De moordenaar, ook een puber, vertelt dat hij stemmen in zijn hoofd hoorde, al heel lang, en dat hij zich bezighield met occulte spelletjes. Interessant gegeven, vond de redactie van de verder toch zo seculiere *de Volkskrant*, die vervolgens drie pagina's wijdde aan 'spelletjes' met geesten, bovennatuurlijke krachten én aan de evangelische bevrijding daarvan. Deskundigen die aan het woord kwamen - de theologen Henk Vreekamp, Mart Jan Paul en Robert Doornenbal - legden uit dat 'geestelijke entiteiten', ofwel demonen, uiterst reëel zijn. Ze bestaan echt, noteerden de journalisten, en kunnen gevaarlijk zijn.

Demonie, boze geesten, occulte krachten - het is voor moderne, rationele westerlingen een tikje bizar. Het lukt nauwelijks om in hun bestaan te geloven. Toch blijkt het tal van mensen bezig te houden, bijvoorbeeld via tv-programma's waarin helderzienden hun zegje doen, of via een bezoekje aan een medium, zoals Jomanda. Voor de ervaring van de mensen die zich ermee bezighouden, is het ongetwijfeld meer dan een hersenschim.

Verzuchting

Jan Huitema (1944), emerituspredikant van de PKN, kent de verhalen in de media over occultisme op Urk. Hij kijkt er niet van op. Al tientallen jaren houdt hij zich bezig met dergelijke zaken, maar dan vooral vanuit een Bijbels referentiekader. Nu publiceert Huitema een boek met een titel als een verzuchting: *Was er maar niets tussen hemel en aarde*. „Dat is een diepe verzuchting”, verklaart Huitema die titel. „Wás het er maar niet: al die krachten

die mensen in de greep houden. Het Koninkrijk van God wordt erdoor gehinderd. Dat is het grote motief van de bovennatuurlijke wereld. Mensen nemen genoeg met pseudogeluk, wat hen geleverd wordt door allerhande vage religiositeit. Jomanda, yoga, transcendent meditatie, Kundalini-therapie - het zit allemaal in de sfeer van ongrijpbare, bovennatuurlijke krachten. Die moet je toelaten in je leven. Het mag allemaal onschuldig lijken, maar het effect is dat Jezus Christus buiten beeld blijft. Vergeet niet: als je je in dergelijke sferen begeeft, onderwerp je je aan een voor jou onzichtbaar gezag. Het is uiterst religieus allemaal.”

Huitema windt geen doekjes om zijn standpunten. Dat heeft hem al de nodige hommeles opgeleverd. „Natuurlijk krijg je gedonder in de glazen als je zegt dat mensen zich verre moeten houden van veel alternatieve geneeswijzen - hoewel niet alle - omdat die van paranormale aard zijn. Ik heb talloze mensen ge-

zien die erdoor in de problemen kwamen. Dergelijke therapieën bieden geen oplossing, maar zorgen juist vaak voor nieuwe problemen. Bovendien is de Bijbel heel duidelijk in dit soort zaken. God geneest. Religieuze krachten

Dit boek is geschreven door een dankbaar mens, dat wil ik onderstrepen

of energieën buiten Hem om zijn heilloos. Als je je door hen laat 'helpen', zit je eraan vast.”

Waakzaam

Ondanks zijn kritische inslag wil Huitema geen somberheid uitstralen. Ook niet in zijn boek. Hij benadrukt hoe geweldig het is dat God mensen bevrijdt van demonische krachten en machten, om

hen het ware geluk te geven. Dat heeft Huitema in zijn eigen leven ervaren. „Dit boek is geschreven door een dankbaar mens, dat wil ik wel onderstrepen! Ik ben geweldig blij met de ontdekkingen die ik gedaan heb tijdens mijn loopbaan als predikant. Ik werd erg ziek in mijn hoofd en satan bemoeide zich ermee. Daardoor leerde ik de werkelijkheid van demonen kennen. God opende mijn ogen voor de wereld van het bovennatuurlijke. Ik schreef mijn boek om mensen waakzaam te maken voor die bovennatuurlijke werkelijkheid, die op elke straathoek wenkt.”

Huitema's persoonlijke levensgeschiedenis is natuurlijk vervlochten met zijn theologische kijk op demonie en bevrijding. Hij werd geboren in Follega, groeide op in Oudeschoot en werd in 1972 tot predikant bevestigd in Nij Beets. In de jaren tachtig worstelde hij met zware depressies en angsten. Hij bezocht de psychiater, leek te herstellen. „Maar het was niet weg, het zat er nog.”

'Zweverige verhalen over demonen helpen niet'

Wat moet psychiaters, psychologen en psychotherapeuten met het bovennatuurlijke? Niets, vindt psychotherapeut Arthur Hegger: „Het is een schimmig en griezelig terrein. Ik houd mijn vak liever vrij van bijgeloof.” Hegger (1955) is psychotherapeut en werkt sinds 2007 bij Behandelingencentrum Woodbrookers in Beetsterzwaag. Hij kent de Bijbelpassage over boze geesten in de 'hemelsferen', maar volgens hem gaat het daar in algemene zin over het kwaad in de wereld. „Achter dat kwaad kun je een macht vermoeden die bezig is de dingen door elkaar te gooien,” zegt Hegger. „Het Bijbelse woord

voor duivel, *diabolos*, betekent door-elkaar-werper. Er zit bovendien een soort klevigheid en plakkerigheid aan het kwaad. Daar spreekt de *Heidelbergse Catechismus* van: onze geneigdheid tot het kwade. We raken het niet kwijt, het blijft aan ons vastzitten. Ik zie die geneigdheid als iets van mijzelf. Ik heb geen enkele behoefte om dat toe te schrijven aan externe machten, zoals demonen.”

In Heggers praktijk als psychotherapeut is dit „nooit een issue geweest”. Mensen dachten soms wel dat de duivel met hen bezig was of hen in de greep hield, maar als ze door de behandeling meer grip op

hun leven kregen, verdwenen die gedachten, vertelt hij. „De behoefte bij de cliënt om het kwaad aan boze machten toe te schrijven verdween. Eerlijk gezegd weet ik niet wat Jezus precies deed waardoor de mensen genazen en wát er gebeurde toen hij boze geesten uitdreef. Het gaat mij er niet om een soort van techniek te ontzutselen aan deze teksten. Jezus was geen magiër. Het getuigt alles wel van overvloed, van een uitbundig herstel van de gevolgen van kwaad, van het doorbreken van Gods Rijk. Na dat uitbundige begin, valt me op dat in de brieven van Paulus nauwelijks sprake is van demonenuitdrijving. De

kern van zijn boodschap is dat Jezus de machten openlijk tentoon gesteld heeft en zo over de machten heeft gezegevierd.”

Voor Hegger is de verwarde menselijke psyche het beginpunt. „Die verwarring maakt de persoon in kwestie ongelukkig. In mijn behandeling zoek ik naar begrip: wat is hier aan de hand? Daarbij helpen zweverige verhalen over demonen mij niet. Om eerlijk te zijn: ik weet eigenlijk niets van de werkelijkheid van demonen. Als ze al iets te maken hebben met onze geest, dan zou ik niet weten hoe. Ik ben nog nooit mensen tegengekomen in mijn praktijk die over-

duidelijk door boze geesten bezet zijn. Dat heb ik ook wel eens tegen Willem Ouweneel gezegd, die in zijn publicaties graag schrijft over extreme psychische verschijnselen die het resultaat zouden zijn van duivelse bezetenheid. Waar zijn al die mensen? Ik kwam ze niet tegen in mijn werk. Nooit kwamen mensen die ik in behandeling heb gehad naderhand bij me terug om te vertellen dat er achter hun psychische probleem iets anders zat: een duivelse binding. Als je orde brengt in een leven dat ontworcht is, verdwijnen verklaringen in de demonische sfeer ook als sneeuw voor de zon.”

i Het christelijk exorcisme - duivelbezwinging of duiveluitdrijving - is al zo oud als het christendom zelf. Handelingen die erbij hoorden: het slaan van kruistekens, zalving met olijfolie, wijwaterbesprenkeling, en gebed. Vanaf de 2e eeuw begonnen de exorcismen vaste rituele vormen aan te nemen.

Jan Huitema: „Als het bovennatuurlijke in het spel is, haken de meeste psychologen en psychiaters af. Het is een terrein dat ze niet kennen, en vaak ook niet erkennen. Ze hebben hierover niets geleerd bij hun opleiding en weigeren het serieus te nemen.”

Foto: Frans Andringa

Na jaren - in 1987 - kwam het terug, van het ene op het andere moment. „Christenen met veel ervaring op het gebied van genezing en bevrijding gingen met mij bidden en geleidelijk aan begon ik te genezen. Ik begreep dat God wilde dat ik dit zelf ging praktiseren. Dat hield ook in: studie. En als gevolg daarvan een groeiend inzicht in de aard van demonen.”

Volgens Huitema zijn demonen gevallen engelen. „Toen de satan uit de hemel werd geworpen, vielen zijn kompanen ook. Die engelen werden kwade geesten, duivels, demonen. Hoeveel het er zijn? Ik heb geen idee. Veel in elk geval. Jezus was vaak bezig om demonen uit te drijven, lees de evangeliën er maar op na. Op een keer zegt zo'n demon tegen Jezus: 'Mijn naam is Legio.' Dat betekent: veel. In één mens kunnen tal van demonen actief zijn.” Demonen bevinden zich volgens

het Nieuwe Testament 'in de hemelsferen'. Dat is een soort tussengebied, meent Huitema. „Demonen bevinden zich niet in de hemelse werkelijkheid van

Jezus dreef vaak demonen uit, lees de evangeliën er maar op na

God. Ze hebben hun thuisbasis ergens tussen de aarde en de hemel. Ik noem het in mijn boek de 'zolder van de wereld'. Van daaruit zijn ze actief en proberen mensen en volkeren te verleiden, hen af te houden van de

ene ware God, die zich in Jezus Christus heeft geopenbaard.”

In zijn boek schrijft Huitema ook over pastoraat met het oog op de bovennatuurlijke wereld. Een predikant komt naar zijn overtuiging niet alleen bij zieken om een bemoeidigend woord te spreken. Soms kan een zieke worden gezalfd met olie. Huitema heeft meerdere keren meegemaakt dat zieken gezond werden op het gebed en na zalving. Ook het bevrijding van demonie behoort tot het pastoraat, vindt hij. Sinds lang is hij samen met zijn vrouw actief in het Oase-werk in Drachten. Het gaat om kerkdiensten die belegd worden speciaal voor mensen die lijden aan lichamelijke en psychische ziekten, of last hebben van demonische binding.

Gaan mensen die een dergelijke 'binding' ervaren niet naar een psycholoog? „Soms wel,” zegt Huitema, „maar als het bovennatuurlijke in het spel is, haken

de meeste psychologen en psychiaters af. Het is een terrein dat ze niet kennen, en vaak ook niet erkennen. Ze hebben hierover niets geleerd bij hun opleiding en weigeren het serieus te nemen.”

Waar ligt eigenlijk de grens tussen pastoraat en hulpverlening? Iemand die psychische klachten heeft, moet toch gewoon naar de psycholoog? Of werkt het beter met een predikant? Huitema: „Het ligt aan de aard van je klachten. Het komt voor dat je mensen doorverwijst naar een psycholoog. Maar als er sprake is van een demonische binding, kan een psycholoog weinig voor hen doen. Ik ken wel christenpsychologen die juist in zulke gevallen mensen doorverwijzen naar pastorale teams.”

Wat is een duidelijke aanwijzing dat de klachten die je hebt, iets van doen hebben met demonie? Huitema: „Je moet niet achter elk ongemak een demon vermoeden. Nuchterheid is belangrijk. Maar als je stemmen hoort die jou dwingend iets opdragen, is er grote kans dat het probleem verder reikt dan een normaal ziektebeeld. Dwangmatige gedachten en handelingen die niet met een reguliere therapie zijn op te lossen kunnen ook iets te maken hebben met demonie.”

Overigens, benadrukt hij, roepen ze in de Oase-diensten niet zomaar dat er sprake is van demonische binding. „We gaan zorgvuldig te werk. We spreken met de persoon in kwestie over ervaringen uit zijn leven. Vaak blijkt dat ze iets hebben ondernomen op het terrein van het bovennatuurlijke: reiki, zenboeddhisme, glaasje draaien. In het proces van bevrijding, dat hoofdzakelijk bestaat uit intens gebed, speelt ook het belijden van zonden een rol. Wie vasthoudt aan zondige gewoontes, staat zijn eigen bevrijding in de weg.”

Yoga

Huitema's afwijzing van bovennatuurlijke krachten en van veel alternatieve geneespraktijken, strijkt mensen tegen de haren in. Ook in de kerken. Want wat

is er nu op tegen om lekker ontspannen te raken met behulp van yoga? Veel van dergelijke rituelen geven positieve energie. Huitema: „Ik heb het al met veel mensen aan de stok gehad. Ze zeiden: we zijn nuchter, we zijn er zelf bij, wat kan er voor gek gebeuren? Maar het heeft niets uit te staan met nuchterheid. Als je begeeft in de sfeer van het bovennatuurlijke, zet je een deur open. Wat er dan naar binnenkomt, merk je niet. Maar het heeft wel effect. Bij yoga gaat het om iets heel anders dan gymnastiek. Je leert houdingen die in het hindoeïsme gelden als gebedshouding, als teken van onderwerping aan de godheid.

Mensen nemen genoeg met pseudogeluk, geleverd door vage religiositeit

Dat geldt voor tal van rituelen en technieken die in het paranormale circuit een rol spelen. Als mensen van die achtergrond horen, denken ze: maar daar geloof ik toch niet in? Dan zeg ik: dat bovennatuurlijke is geen sprookje, maar werkelijkheid. Dat lees je ook in de Bijbel. Neem dat serieus, is mijn advies.”

i Was er maar niets tussen hemel en aarde. Over de realiteit van het bovennatuurlijke en de macht van Jezus Christus. Jan Huitema. Gideon, 13,50 euro

i Ter gelegenheid van de verschijning van het boek van Jan Huitema belegt het Evangelisch Werkverband op vrijdagavond 12 en zaterdag 13 november een conferentie over de werkelijkheid van het bovennatuurlijke, in Amerongen.

i www.ewv.nl